

İÇİNDEKİLER

6. BASKIYA ÖNSÖZ.....	5
5. BASKIYA ÖNSÖZ.....	7
4. BASKIYA ÖNSÖZ.....	9
İÇİNDEKİLER.....	11
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	29
KISALTMALAR CETVELİ	31

GİRİŞ

İDARENİN YARGISAL DENETİMİ

I. İDARENİN İŞLEM VE EYLEMLERİ ÜZERİNDE UYGULANAN DENETİM TÜRLERİ	35
II. İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN AMACI	36
III. İDARENİN YARGISAL DENETİMİNDE UYGULANAN BAŞLICA SİSTEMLER.....	36
A. YARGI BİRLİĞİ SİSTEMİ	37
B. İDARÎ YARGI SİSTEMİ	37
1. Kavram	37
2. İdarî Yargı Tipleri	38
a. Kuruluş Ölçütü	38
(1) Danıştay Tipi Örgütlenme	38
(2) Mahkeme Tipi Örgütlenme	38
b. Görev Ölçütü	38
(1) Geniş Görevli İdarî Yargı Yeri.....	39
(2) Dar Görevli İdarî Yargı Yeri	39
c. Astlık - Üstlük Ölçütü.....	39
(1) Üst Görevli İdarî Yargı Yerleri	39
(2) Alt Görevli İdarî Yargı Yerleri	39
(3) İdarî Yargının Fransa'da Doğuşu.....	39
IV. TÜRKİYE'DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİ	42
A. İDARÎ YARGININ TÜRKİYE'DE DOĞUŞU.....	42
1. Osmanlı İmparatorluğu Döneminde İdarenin Yargısal Denetimi	42
2. Cumhuriyet Döneminde İdarî Yargının Gelişimi	43
B. TÜRKİYE'DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN ÖZELLİKLERİ.....	45
C. TÜRKİYE'DE İDARENİN YARGISAL DENETİMİNİN SINIRLARI	46
D. YARGI DENETİMİNİN KAPSAMININ DARALMASI	47
1. Yargı Kısıntısı	48

2. Yasama Kısıntısı	48
3. Anayasa Kısıntısı (Yargı Bağışıklığı)	50
E. TÜRKİYE'DE YARGI KOLLARI VE İDARÎ YARGI	52
1. Yargı Kavramı	52
2. Yargı Kolu Kavramı	53
3. Türkiye'deki Yargı Kolları	55
a. Anayasa Yargısı	55
b. Adlî Yargı	55
c. İdarî Yargı	56
d. Seçim Yargısı	56
e. Hesap Yargısı	56
f. Uyuşmazlık Yargısı	56
4. İdarî Yargının Diğer Yargı Kollarıyla İlişkisi	56
a. Anayasa Yargısı ile İdarî Yargının İlişkisi	56
b. Medeni Yargı ile İdarî Yargının İlişkisi	57
c. Ceza Yargısı ile İdarî Yargının İlişkisi	59
V. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN TANITIMI	60
A. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN TANIMI	60
B. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN İDARE HUKUKU İLE İLİŞKİSİ	60
C. İDARÎ YARGILAMA HUKUKUNUN KAYNAKLARI	61
1. İdarî Yargılama Hukukunun Temel Kaynakları	61
a. İdarî Yargılama Hukukunun Yazılı Temel Kaynakları	61
(1) İdarî Yargılama Hukukunun Normatif Temel Yazılı Kaynakları	62
(a) Anayasa	62
(b) Kanunlar	63
(c) Kanun Hükmünde Kararnameler	64
(d) Uluslararası Antlaşmalar	64
(e) Yönetmelikler	65
(f) Adsız Düzenleyici İşlemler	66
(2) İdarî Yargılama Hukukunun İçtihadî Temel Yazılı Kaynakları	66
(a) Anayasa Mahkemesi Kararları	66
(b) İçtihatları Birleştirme Kararları	67
b. İdarî Yargılama Hukukunun Yazısız Temel Kaynağı: Örf ve Âdet Hukuku	67
2. İdarî Yargılama Hukukunun Yardımcı Kaynakları	68
a. Diğer Yargısal İçtihatlar	68
b. Öğreti (Doktrin)	69

BİRİNCİ BÖLÜM

İDARÎ YARGI KURULUŞLARI VE İDARÎ YARGI HÂKİMLİK MESLEĞİ

I. İDARÎ YARGI KURULUŞLARI	73
A. İLK DERECE İDARÎ YARGI YERLERİ	73
1. İlk Derece İdarî Yargı Yeri Kavramı	73
2. Türkiye'deki İlk Derece İdarî Yargı Yerleri.....	73
a. İdare Mahkemeleri.....	74
b. Vergi Mahkemeleri.....	75
c. Danıştay	76
d. Bölge İdare Mahkemeleri.....	80
B. YÜKSEK MAHKEMELER VE ÜST DERECE İDARÎ YARGI YERLERİ	81
1. Yüksek Mahkeme ve Üst Derece İdarî Yargı Yeri Kavramları	81
a. Yüksek Mahkeme Kavramı	81
b. Üst Derece Yargı Yeri Kavramı.....	81
2. Yüksek Mahkeme ile Üst Derece Yargı Yerinin Farkı	81
3. Türk İdarî Yargısındaki Yüksek Mahkeme: Danıştay	82
a. Daireler	84
b. İdari ve Vergi Dava Daireleri Kurulları	86
c. İçtihatları Birleştirme Kurulu	89
d. Başkanlık Kurulu – Başkanlar Kurulu	92
4. Türk İdarî Yargısındaki Üst Derece İdarî Yargı Yerleri	94
a. Danıştay	94
b. Bölge İdare Mahkemeleri.....	95
C. ÖZEL İDARÎ YARGI KURULUŞLARI	97
1. Sayıştay.....	97
2. Yüksek Seçim Kurulu	99
II. İDARÎ HÂKİMLİK MESLEĞİ	100
A. İDARÎ YARGI HÂKİMLERİNİN BAĞIMSIZLIĞI VE TEMİNATI	100
1. İdarî Yargı Hâkimlerinin Bağımsızlığı	101
2. İdarî Yargı Hâkimlerinin Teminatı	101
B. İDARÎ YARGIDA HÂKİMİN REDDİ VE YASAKLILIĞI	102
1. Hâkimin Yasaklılığı	103
2. Hâkimin Reddi	104
3. Yasaklılık ve Reddin Usulü, İncelenmesi ve Sonuçları	105

İKİNCİ BÖLÜM

YARGI DÜZENLERİ VE YARGI DÜZENİ UYUŞMAZLIKLARI

I. ÇEŞİTLİ YARGI DÜZENLERİ.....	113
II. GÖREV, YETKİ, YARGI KOLU VE HÜKÜM UYUŞMAZLIKLARI	113
A. İDARÎ YARGININ GÖREV ALANI	114
B. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ	116
1. Kuruluşu	116
2. Çalışma Yöntemi	116
3. Görevleri	116
a. Olumlu Görev (Yargı Düzeni) Uyuşmazlığı.....	117
(1) 10. Madde Çerçevesinde Çıkan Olumlu Görev Uyuşmazlığı	117
(2) 17. Madde Çerçevesinde Çıkan Olumlu Görev Uyuşmazlığı	122
b. Olumsuz Görev (Yargı Düzeni) Uyuşmazlığı	123
(1) 14. Madde Çerçevesinde Çıkan Olumsuz Görev Uyuşmazlığı	123
(2) 19. Madde Çerçevesinde Çıkan Olumsuz Görev Uyuşmazlığı	125
c. Hüküm Uyuşmazlığı.....	127

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İDARÎ DAVA TÜRLERİ

I. GENEL OLARAK DAVA KAVRAMI.....	133
II. İDARÎ UYUŞMAZLIKLAR VE İDARÎ DAVALAR.....	135
A. İDARÎ UYUŞMAZLIK KAVRAMI	135
B. İDARENİN TARAF OLDUĞU UYUŞMAZLIKLARIN GİDERİLMESİ.....	136
1. Sulh Yolu	136
2. Tahkim	139
3. İdarî Dava Yolu	142
III. İDARÎ DAVA TÜRLERİ	142
A. İDARÎ YARGILAMA USULÜ KANUNU'NDA DÜZENLENEN DAVA TÜRLERİ	144
1. İptal Davası.....	144
a. İptal Davasının Nitelikleri	144
b. İptal Davasının Adlî Yargıdaki İptal Davalarıyla Karşılaştırılması	144
c. İptal Davasının Ön Koşulları	145
(1) İptal Davasında Göreve İlişkin Koşullar	146
(2) İptal Davasında Yetkiye İlişkin Koşullar	146
(3) İptal Davasında Konuya İlişkin Koşullar	147
(4) İptal Davasında Davacıya İlişkin Koşullar.....	148
(a) Ehliyet Koşulu.....	148
(b) Menfaat İhlali.....	148
(5) İptal Davasında Davalıya İlişkin Koşullar	149

(6) İptal Davasında Süreye İlişkin Koşullar	149
(7) İptal Davasının Biçimine İlişkin Koşullar	149
d. İptal Davasının Esasına İlişkin Koşullar	150
e. İptal Davasının Doğurduğu Sonuçlar	150
(1) İptal Davasının Reddedilmesi	150
(2) İptal Kararı Verilmesi	151
(a) İşlem Yönünden	151
(b) Taraflar Yönünden	151
(c) Üçüncü Kişiler Yönünden	152
2. Tam Yargı Davaları	152
a. Tam Yargı Davalarının Nitelikleri	152
(1) Kavram	152
(2) Tam Yargı Davası ile İptal Davasının Karşılaştırılması	152
b. Tam Yargı Davasına Neden Olan İdarî Faaliyetler	153
(1) İdarî İşlemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	153
(a) İptal Davası ile Tam Yargı Davasının Birlikte Açılması	153
(b) İptal Davası Açıldıktan Sonra Tam Yargı Davası Açılması	153
(c) İdarî İşlemlere Karşı Doğrudan Tam Yargı Davası Açılması	154
(d) İdarî İşlemlerin Uygulanmasından Kaynaklanan Tam Yargı Davası	154
(2) İdarî Eylemlerden Doğan Tam Yargı Davaları	154
(3) İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davaları	154
c. Tam Yargı Davasının Ön Koşulları	155
(1) Göreve İlişkin Koşullar	156
(2) Yetkiye İlişkin Koşullar	156
(3) Konuya İlişkin Koşullar: Ön Karar	156
(4) Taraflara İlişkin Koşullar	157
(5) Süreye İlişkin Koşullar	158
(6) Biçime İlişkin Koşullar	158
d. Tam Yargı Davasında Esasa İlişkin Koşullar	158
e. Tam Yargı Davasının Sonuçları	159
(1) Tam Yargı Davasının Reddi	160
(2) Tam Yargı Davasının Kabulü	160
3. Vergi Davaları	160
a. Vergi Davasının Nitelikleri	160
b. Vergi Davasının Ön Koşulları	161
(1) Göreve İlişkin Koşullar	162
(2) Yetkiye İlişkin Koşullar	163
(3) Konuya İlişkin Koşullar	163
(4) Taraflara İlişkin Koşullar	164

(5) Süreye İlişkin Koşullar	164
(6) Biçime İlişkin Koşullar.....	165
c. Vergi Davasının Esasına İlişkin Koşullar	165
d. Vergi Davasının Açılmasının Etkileri	166
e. Vergi Davasının Sonuçları.....	167
4. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davası	168
a. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davasının Nitelikleri.....	168
b. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarına Neden Olan Durumlar	170
c. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Ön Koşulları	171
(1) Göreve İlişkin Koşullar	171
(2) Yetkiye İlişkin Koşullar.....	172
(3) Taraflara İlişkin Koşullar	172
(a) Davacı.....	172
(b) Davalı	173
(4) Süreye İlişkin Koşullar	173
(5) Biçime İlişkin Koşullar.....	177
d. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Esasına İlişkin Koşullar	177
e. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Sonuçları	178
(1) Davanın Reddinin Sonuçları	178
(2) Davanın Kabulünün Sonuçları	178
f. İdarî Yargı Kararlarının Uygulanmamasından Kaynaklanan Tazminat Davalarının Yerine Getirilmesi	179
5. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalar	179
a. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Nitelikleri	179
(1) Sözleşme Öncesi Hazırlık İşlemlerine İlişkin Davalar	181
(2) Sözleşmenin Uygulanmasına İlişkin Davalar	182
(a) Sözleşmenin Taraflarının Açabileceği Davalar.....	182
(b) Üçüncü Kişilerin Açabileceği Davalar	183
(3) Sözleşme Sona Erdikten Sonra Açılacak Davalar	184
b. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Ön Koşulları	184
(1) Göreve İlişkin Koşullar	185
(2) Yetkiye İlişkin Koşullar.....	185
(3) Konuya İlişkin Koşullar	185
(4) Taraflara İlişkin Koşullar	185
(5) Süreye İlişkin Koşullar	186

(6) Biçime İlişkin Koşullar.....	186
c. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Esasa İlişkin Koşulları.....	186
d. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davaların Sonuçları.....	186
e. İdarî Sözleşmelerden Doğan Davalarda Verilen Kararların Yerine Getirilmesi.....	187
B. İDARİ YARGILAMA USULÜ KANUNU'NDA DÜZENLENMEYEN DAVA TÜRLERİ.....	187
1. Tespit Davası	187
2. İtiraz (Eksik İptal) Davası.....	189
a. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Nitelikleri.....	189
b. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Ön Koşulları	192
(1) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Göreve İlişkin Koşullar	192
(2) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Yetkiye İlişkin Koşullar	193
(3) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Konuya İlişkin Koşullar.....	193
(4) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Davacıya İlişkin Koşullar	193
(5) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Davalıya İlişkin Koşullar	194
(6) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Süreye İlişkin Koşullar.....	194
(7) İtiraz (Eksik İptal) Davasında Biçime İlişkin Koşullar	194
c. İtiraz (Eksik İptal) Davasında Esasına İlişkin Koşullar.....	194
d. İtiraz (Eksik İptal) Davasının Doğurduğu Sonuçlar.....	195
(1) İtiraz (Eksik İptal) Davasının Reddedilmesi.....	195
(2) Kaldırma (İptal) Kararı Verilmesi	195

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İDARİ YARGILAMAYA HÂKİM OLAN İLKELER VE İLK DERECE İDARİ YARGILAMANIN AŞAMALARI

I. İDARİ YARGILAMANIN GENEL İLKELERİ	199
A. YAZILILIK İLKESİ (EVRAK ÜZERİNDEN İNCELEME)	199
B. İVEDİ YARGILAMA İLKESİ	200
C. RE'SEN (KENDİLİĞİNDEN) ARAŞTIRMA İLKESİ.....	202
D. SAVCILIK MÜESSESESİNİN BULUNMA İLKESİ.....	206
E. BASİT VE AZ MASRAFLI OLMASI İLKESİ.....	206
II. İDARİ DAVALARIN AÇILMASI.....	207
A. İDARİ DAVA DİLEKÇESİNDE YER ALMASI GEREKEN UNSURLAR	207
1. Mahkeme Başkanlığının Adı	208
2. Davanın Görülmesi Esnasında Talep Edilecek Ara Kararlara İlişkin Ön Bilgi	209
3. Tarafların, Varsa Vekillerin veya Temsilcilerin Bazı Bilgileri	210
4. Davanın Türü	212
5. İdarî İşlemin Yazılı Bildirim Tarihi	213

6. Davanın Konusu	214
7. Davanın Sebepleri	215
8. Deliller	216
9. Sonuç ve İstem (Netice-i Talep)	217
10. İmza	218
B. İDARÎ DAVALARA İLİŞKİN DİLEKÇE NÜSHALARI VE EKLERİ İLE DİLEKÇELERİN VERİLEBİLECEĞİ YERLER	219
1. Davanın Açıldığı Mahkeme Başkanlığı	222
2. İdare veya Vergi Mahkemesi Başkanlığı	222
3. Asliye Hukuk Mahkemeleri	223
4. Türk Konsoloslukları	224
5. UYAP	224
C. TEK DİLEKÇE İLE AÇILABİLECEK İDARÎ DAVALAR	226
1. Birden Fazla İşleme Karşı Aynı Dilekçe ile Dava Açılması	226
2. Birden Fazla Kişinin Aynı Dilekçe ile Dava Açması	233
3. İptal ve Tam Yargı Davalarının Birlikte Açılması	235
4. Düzenleyici İşlemlerle Uygulanması Olan Birel İşleme Karşı Birlikte Dava Açılması	235
D. DİLEKÇENİN İLGİLİ YERLERE VERİLMESİ ÜZERİNE YAPILACAK ÖN İŞLEMLER	237
1. Dilekçenin Kayda Alınması	237
2. Masraflarda Eksikliklerin Giderilmesi	238
E. İDARÎ DAVA DİLEKÇESİ ÜZERİNE İLK İNCELEME VE MAHKEME BAŞKANLIKLARININ KARARLARI	241
1. Görev ve Yetki	245
a. Görev Konusunda Yapılan İlk İnceleme	246
(1) Görev Kavramı	246
(2) İdarî Yargıda Görevli Mahkemeler	247
(a) Genel Görevli Mahkemeler: İdare Mahkemeleri	247
(b) Özel Görevli Mahkemeler	248
(i) Danıştay	248
(ii) Vergi Mahkemeleri	250
(iii) Bölge İdare Mahkemeleri	252
(c) Tek Hâkimle Görülecek Davalar	253
(3) İdarî Yargının Görev Alanına Girmeyen Uyuşmazlıklar	257
(a) Yasama Organının Yasama İşlevine Giren İşlemleri	257
(b) Yargı Organının Yargısal İşleve Giren İşlemleri	257
(c) Yürütme Organının Salt Siyasal Kararları ile Yasama veya Yargı İşlevi Kapsamına Giren Kararları	258
(d) İdarenin Özel Hukuk Sözleşmelerinden Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	258

(e) İdarenin Gerçek Kişilere ve Özel Hukuk Tüzel Kişilerine Karşı Açtığı Davalar	260
(f) Kamu Görevlilerine Karşı Açılan Rücu Davaları	261
(g) Kamulaştırma İşleminde Kaynaklanan Bazı Davalar	262
(h) Tapu Sicilinin Yanlış Tutulmasından Kaynaklanan Davalar	265
(i) Nüfus Sicilinden Kaynaklanan Davalar	266
(j) İcra İflas Memurlarının Kusurundan Kaynaklanan Davalar	266
(k) Koruma Tedbirleri Nedeniyle Devlete Açılacak Tazminat Davaları	266
(l) Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndan Kaynaklanan Davalar	267
(m) Kabahatler Kanunu'ndan Kaynaklanan İdarî Para Cezalarına İtirazlar	267
(n) Kadastro Kanunu'nun Uygulamasından Kaynaklanan Davalar	270
(o) Karayolları Trafik Kanunu'ndan Kaynaklanan Davalar	270
(ö) Fiih Yoh Uygulamalarından Kaynaklanan Davalar	272
(p) Seçimle İlgili Uyuşmazlıklar	275
(r) 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'ndan Kaynaklanan Uyuşmazlıklar	276
(s) Anayasa ve Yasama Kısıntısı Kapsamındaki İşlemler	276
(4) Görev Konusunda Yapılan İlk İncelemenin Sonucu	276
(a) Açılan Davanın İdarî Yargının Görev Alanının Dışında Olması	277
(b) Açılan Davanın İdarî Yargının Görev Alanı İçinde Olmakla Birlikte Yanlış İdarî Yargı Yerinde Açılmış Olması	277
(c) İdarî Yargı Yerlerinin Görev Alanına Giren Bir Davanın Adli Yargı Yerlerinde Açılmış Olması	278
(5) İlk Derece İdarî Yargı Yerleri Arasında Çıkan Görev Uyuşmazlıkları	280
(a) Görev Uyuşmazlığının Çıkışı	280
(b) Görev Uyuşmazlığı Biçimleri	281
(i) Olumlu Görev Uyuşmazlığı	282
(ii) Olumsuz Görev Uyuşmazlığı	282
(c) Görev Uyuşmazlıklarının Giderilmesi	282
(i) İdare ve Vergi Mahkemeleri Arasında	282
(ii) Danıştay ile İdare ve Vergi Mahkemeleri Arasında	285
(d) İlk Derece İdarî Yargı Mahkemelerinin Görev Konusunda Direnmeleri	285

b.	Yetki Konusunda Yapılan İlk İnceleme	286
(1)	Genel Yetki Kuralı ve Genel Yetkili Mahkeme	288
(2)	Özel Yetki Kuralları ve Özel Yetkili Mahkemeler	291
(a)	Kamu Görevlileriyle İlgili Davalarda Yetki	292
(b)	Taşınmaz Mallara İlişkin Davalarda Yetki	294
(c)	Kamu İdarelerine İlişkin Davalarda Yetki	296
(d)	Taşınır Mallara İlişkin Davalarda Yetki	297
(e)	Askerî Hizmete İlişkin İdarî İşlem ve Eylemlerden Doğan Uyuşmazlıklarda Yetki	298
(f)	Tam Yargı Davalarında Yetki	299
(i)	İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	299
(ii)	İdarî İşlemlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	300
(iii)	Bayındırlık ve Ulaştırma Gibi İdarî Hizmetlerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki	301
(iv)	İdarî Eylemlerden Doğan Tam Yargı Davalarında Yetki ..	302
(v)	Diğer Hâllerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Yetki ...	302
(3)	Yetki Konusunda Yapılan İlk İncelemenin Sonucu	303
(4)	İlk Derece İdarî Yargı Yerleri Arasında Çıkan Yetki Uyuşmazlıkları	303
(a)	Yetki Uyuşmazlığının Çıkışı	303
(b)	Yetki Uyuşmazlığı Biçimleri	304
(i)	Olumlu Yetki Uyuşmazlığı	304
(ii)	Olumsuz Yetki Uyuşmazlığı	304
(c)	Yetki Uyuşmazlıklarının Giderilmesi	305
(i)	Danıştay'da Çözümlenen Yetki Uyuşmazlıkları	305
(ii)	Bölge İdare Mahkemelerinde Çözümlenen Yetki Uyuşmazlıkları	305
d.	İdare ve Vergi Mahkemelerinin Yetki Konusunda Direnmeleri	306
2.	İdarî Mercî Tecavüzü	307
3.	Ehliyet	310
a.	Objektif (Genel) Ehliyet	312
(1)	Davada Taraf Olma Ehliyeti	312
(2)	Dava Açabilme Ehliyeti	314
b.	Subjektif (Özel) Ehliyet	317
(1)	Menfaat İhlali	318
(2)	Hak İhlali	329
c.	İdarî Yargıda Tarafların Kişilik veya Niteliğinde Değişiklik	330
4.	Kesin ve Yürütülmesi Gereken İşlem	332

5. Süre Aşımı.....	335
a. İdarî Dava Açma Süreleri.....	336
(1) Genel Dava Açma Süreleri.....	336
(2) Özel Dava Açma Süreleri.....	337
b. İdarî Dava Açma Sürelerinin Hesaplanması	338
c. İdarî Dava Açma Sürelerinin Başlangıcı	339
(1) İptal Davalarında Sürenin Başlangıcı	339
(a) Birel İşlemler	339
(b) Düzenleyici İşlemler	344
(i) Düzenleyici İşlemlerde Dava Açma Süresinin Başlangıcı	344
(ii) Uygulama İşlemi Üzerine Düzenleyici İşlemlere Karşı Dava Açma Süresinin Başlangıcı.....	346
(c) İlan Yoluyla Tebliğ	349
(d) İdarî Davaya Konu Olabilecek Bir İşlem veya Eylemin Yapılmasına Yönelik Başvuru (İYUK Madde 10 Başvurusu)	349
(2) Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	355
(a) İdarî İşlemden Kaynaklı Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	355
(i) İdarî İşlemden veya İdarî İşlemin Uygulanmasına Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	355
(ii) İptal ve Tam Yargı Davalarının Birlikte Açılması Durumunda Sürenin Başlangıcı	357
(iii) İptal Davasının Sonuçlanması Üzerine Açılan Tam Yargı Davasında Sürenin Başlangıcı	357
(b) İdarî Eylemlere Karşı Açılacak Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	359
(c) İdarî Sözleşmelerden Kaynaklanan Tam Yargı Davalarında Sürenin Başlangıcı	363
d. Sürelere İlişkin Genel Esaslar	364
e. Dava Açma Süresine Yönelik Özel Durumlar	367
(1) Mücbir Sebep.....	367
(2) Dava Açma Süresinin Kesilmesi.....	367
(3) Dava Açma Süresinin Yenilenmesi	367
(4) Dava Açma Süresinin Durması	369
(5) Anayasa'nın 40. Maddesinin II. Fıkrasının Dava Açma Süresine Etkisi ve İçtihadın Birleştirilmesi Kararı	373
(a) Dava Açma Süresinin Kararda Yanlış Gösterilmesi.....	374
(b) Dava Açma Süresinin Belirtilmemesi	375
(6) Görevsiz Yargı Koluna Başvurulması	377

(7) İdarî İzin	382
(8) İhtirazi Kayıtlı Ödeme Durumu.....	382
6. Husumet.....	382
7. İYUK'un 3. ve 5. Maddelerine Aykırılık.....	387
F. DOSYANIN TEKEMMÜLÜ	390
1. Tebligat ve Cevap Verme	390
2. İddia ve Savunmaların Genişletilmesi Yasağı	393
G. İDARÎ YARGIDA BAĞLANTILI DAVALAR.....	396
1. Bağlantı Şartları.....	396
2. Bağlantı Usulü	398
3. Bağlantı İsteminin Reddine İlişkin İtiraz	400
H. DAVA AÇMANIN SONUÇLARI	401
1. Derdestlik	401
2. Hak Düşürücü Sürenin Kesilmesi.....	403
3. Hüküm Verme Zorunluluğu.....	403
III. DAVA AÇMA SÜRECİNDE TARAF İSTEKLERİ.....	404
A. İVEDİLİK GEREKTİREN TARAF İSTEKLERİ	404
1. Tarafların Delil Tespitine Yönelik İstekleri.....	404
a. İdarî Yargıda Deliller	404
(1) İspat ve Delil.....	404
(a) İspat	404
(b) Delil	406
b. İdarî Yargıda Delil Tespiti.....	407
(1) İdarî Dava Açmadan Önce.....	408
(2) İdarî Dava Açtıktan Sonra.....	409
c. İdarî Yargıda Delil Türleri.....	410
(1) Bilirkişi.....	410
(2) Keşif	412
(3) Diğer Deliller	413
(a) Belge	413
(b) Tanık.....	414
(c) Kesin Hüküm	415
(d) Yemin ve İkrar	416
2. Yürütmenin Durdurulması	416
a. Yürütmenin Durdurulması Kavramı	417
b. Yürütmenin Durdurulması Türleri.....	418
(1) Geçici Yürütmenin Durdurulması	418
(2) Esas Karar Verilinceye Kadar Yürütmenin Durdurulması	420

c. Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Nitelikleri	421
d. Yürütmenin Durdurulmasının Şartları	422
(1) Yürütmenin Durdurulmasının Şekil Şartları	422
(2) Yürütmenin Durdurulmasının Esasa İlişkin Şartları	422
(a) Telafisi Güç veya İmkânsız Zarar	423
(b) Açıkça Hukuka Aykırılık	423
e. Yürütmenin Durdurulması Talebinin Karara Bağlanması	423
f. Yürütmenin Durdurulmasına İlişkin Kararlara Karşı İtiraz	424
g. Yürütmenin Durdurulması Talep Edilen Davaların Görülüş Biçimi	426
h. Yürütmenin Durdurulması Kararlarının Sonuçları	426
i. Yürütmenin Durdurulmasının Sınırlanması	426
B. İVEDİLİK GEREKTİRMEYEN TARAF İSTEMLERİ	427
1. Kişilerin İdarî Yargı Davasına Katılması	427
a. Davanın İhbarı	427
b. Davaya Müdahale	429
(1) Asli Müdahale	429
(2) Fer'î Müdahale	430
(3) İdarî Yargıda Davaya Müdahale	431
2. İdarî Yargılama Usulünde Duruşma	436
3. Davanın Değerinin Artırılması	441
4. Davaya Son Veren Taraf İşlemleri	443
a. Davadan Feragat	444
b. Davanın Kabulü	449
IV. İDARÎ YARGIDA ÖZEL YARGILAMA USULLERİ	450
A. İVEDİ YARGILAMA USULÜ	451
B. MERKEZÎ VE ORTAK SINAVLARA İLİŞKİN YARGILAMA USULÜ	456
C. ASKERÎ HİZMETE İLİŞKİN İDARÎ İŞLEM VE EYLEMLERDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARA DAİR HÜKÜMLER	460

BEŞİNCİ BÖLÜM

İDARÎ YARGIDA DAVALARIN SONUÇLANMASI

I. DAVALARIN HÜKÜM DIŞINDA SONUÇLANMASI	465
A. DAVANIN KONUSUZ KALMASI	465
1. Dava Konusu İdarî İşlemin Geri Alınması veya İptal Edilmesi	465
2. Tazminatın Ödenmesi	467
3. Taraflardan Birinin Ölmesi ya da Tüzel Kişiliğin Sona Ermesi	467
B. DAVANIN AÇILMAMIŞ SAYILMASI	468

II. DAVANIN HÜKÜMLE (KARARLA) SONUÇLANMASI	469
A. MAHKEME KARARLARININ TÜRLERİ	469
1. Ara Kararlar	469
2. Nihai Kararlar	470
a. Esasa İlişkin Nihai Kararlar	470
b. Usule İlişkin Nihai Kararlar	470
B. İDARÎ YARGILAMA USULÜNDE HÜKÜM	470
1. Karar Verme Usulü	471
2. Kararların İçeriği	471
3. Kararların Saklanması ve Tebliği	473
4. Açıklama	473
5. Yanlışlıkların Düzeltilmesi	475
III. İDARÎ YARGIDA KARARLARIN SONUÇLARI VE UYGULANMASI	476
A. KARARLARIN SONUÇLARI	477
1. İptal Davalarında Kararların Sonuçları	477
2. Tam Yargı Davalarında Kararların Sonuçları	480
B. KARARLARIN UYGULANMASI	481
1. İptal Kararlarının Uygulanması	484
a. İdarenin Yeni Bir İşlem Yapmak Zorunda Olmadığı Durumlar	486
b. İptal Kararının Aynı Sonucu Doğuracak Yeni İşlem Yapılmasına Engel Olmadığı Durumlar	486
c. İptal Edilen İşlemin Aksine İşlem Yapmanın Zorunlu Olduğu Durumlar	487
d. İptal Kararı ile İlgili Olanların Hukukî Durumlarında Değişiklik Yapılmasını Zorunlu Kılan Durumlar	487
e. İptal Kararının Uygulanmasının İmkânsız Olduğu Durumlar	487
2. Tam Yargı Kararlarının Uygulanması	488
3. Kararların Uygulanması ve Süresi	489

ALTINCI BÖLÜM

İDARÎ YARGIDA KANUN YOLLARI

I. KANUN YOLU KAVRAMI	493
II. KANUN YOLLARININ ÇEŞİTLERİ	494
A. ARA KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI	495
1. Yürütmenin Durdurulmasına İlişkin Kararlara İtiraz	495
2. Bağlantı İsteminin Reddine İlişkin İtiraz	495
B. NİHAİ KARARLARA KARŞI KANUN YOLLARI	496

1. Olağan Kanun Yolları	496
a. İstinaf	496
(1) İstinaf Kavramı	496
(a) İstinafa Yönelik Eleştiriler.....	498
(b) İstinafın Yargılama Sistemine Faydalı olacağına Yönelik Görüşler	498
(2) İstinaf Edilemeyecek Nihai Kararlar	499
(a) Konusu Otuz Bir Bin Türk Lirasını Geçmeyen İdarî Davalar.....	499
(b) Doğrudan Temyiz Edilebilecek Olan İdare Mahkemesi Kararları	501
(c) Danıştay'ın İlk Derece Mahkemesi Olarak Görev Yaptığı Davalarda Verdiği Kararlar	502
(d) Diğer Yasalara Göre Kanun Yolu Kapalı Davalar.....	502
(3) İstinaf Süresi.....	503
(4) İstinaf Usulü	504
(a) İstinaf Harç ve Giderlerinin Tamamının Ödenmemesi	504
(b) İstinaf Dilekçesindeki Eksikliklerin Giderilmesi	505
(c) İstinafın Süresinde Yapılmaması	506
(d) İstinaf Tabi Kararlardan Olmaması.....	507
(5) İstinaf Sonucunda Verilen Karar Türleri	507
(a) İstinaf Talebinin Reddi Kararı	507
(b) Kaldırma ve Yeniden Karar Verme	509
(c) Kaldırma ve Gönderme Kararı.....	509
b. Temyiz.....	513
(1) Temyiz Kavramı	513
(2) Anayasa Mahkemesi Kararları Çerçevesinde Temyiz Sisteminin Dönüşümü	514
(3) Temyiz Edilebilecek Kararlar	519
(a) Danıştay'ın İlk Derece Mahkemesi Olarak Verdiği Nihai Kararlar	520
(b) İstinaf Kanun Yolunda Verilen Bazı Nihai Kararlar	520
(i) İYUK Madde 46/1 Kapsamında Kalan İstinaf Kanun Yolunda Verilen Nihai Kararlar.....	520
(ii) İYUK Madde 46/2 Kapsamında Kalan İstinaf Kanun Yolunda Verilen Nihai Kararlar.....	532
(c) İYUK 20/A ve 20/B Maddeleri Uyarınca Verilen Nihai Kararlar	541
(d) Diğer Yasalara Göre Temyizi Mümkün Olan Kararlar.....	541
(4) Temyiz edilemeyecek kararlar	541

(5) Temyiz Usulü	542
(a) Temyiz Başvurusu	542
(b) Temyiz Başvurusu Yapabilecekler	542
(c) Temyiz Süreleri	543
(d) Temyiz Dilekçesi	544
(e) Temyizden Vazgeçme	545
(f) Temyiz Mercileri	545
(6) Temyiz Sebepleri	546
(a) Görev ve Yetki Dışında Bir İşe Bakılmış Olması	546
(b) Hukuka Aykırı Karar Verilmesi	547
(c) Usul Hükümlerinin Uygulanmasında Kararı Etkileyebilecek Nitelikte Hata veya Eksikliklerin Bulunması	547
(7) Temyiz İncelemesinin Kapsamı	548
(8) Temyiz İncelemesi Sonuçları	551
(a) Onama Kararı	552
(b) Düzelterek Onama Kararı	552
(c) Kısmen Onama - Kısmen Bozma Kararı	553
(d) Bozma Kararı	553
(9) Temyize Konu Edilen Kararı Veren Yargı Mercii'nin Tutumu	553
(a) Bozma Kararına Uyulması	553
(b) Israr Kararı	554
(10) Aleyhe Bozma Yasağı	556
(11) İstinaf ve Temyiz Aşamasında Yürütmenin Durdurulması	559
(12) Temyiz Sisteminin Değerlendirilmesi	560
2. Olağanüstü Kanun Yolları	561
a. Yargılanmanın Yenilenmesi	562
(1) Tanımı ve Niteliği	562
(2) Gerekliliği	562
(3) Yargılamanın Yenilenmesi İçin Gereken Koşullar	564
(4) Yargılamanın Yenilenmesi İstenemeyen Kararlar	565
(5) Yargılamanın Yenilenmesinin Nedenleri ve Bu Nedenlere İlişkin Başvuru Süreleri	567
(a) Bir Belgenin Kararın Verilmesinden Sonra Ele Geçirilmiş Olması	568
(b) Belgenin Sahteliği	569
(c) Karara Esas Alınan İlamın Ortadan Kalkması	569
(d) Bilirkişinin Bilerek Gerçeğe Aykırı Rapor Vermesi	570
(e) Hile Kullanılmış Olması	570

(f) Vekil veya Temsilci Olmayan Kimseler ile Davanın Görülmesi ve Hükme Bağlanması	571
(g) Çekinme	571
(h) Birbirine Aykırı Hükümler.....	572
(i) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararı	572
(6) Yargılamanın Yenilenmesinde Taraflar	573
(a) Yargılamanın Yenilenmesini İsteme Yetkisi.....	573
(b) Yargılamanın Yenilenmesinde Karşı Taraf.....	575
(7) Yargılamanın Yenilenmesi Yöntemi.....	575
(8) Yargılamanın Yenilenmesi Üzerine Verilen Kararlar ve Sonuçları	578
(9) Yargılamanın Yenilenmesi Talebi Hakkında Verilen Kararlara Karşı Kanun Yolu Başvurusu	579
b. Kanun Yararına Temyiz.....	581
(1) Kanun Yararına Temyiz Kavramı	581
(2) Kanun Yararına Temyizin Hukukî Niteliği	582
(3) Kanun Yararına Temyizin Amacı.....	583
(4) Kanun Yararına Temyizin Şartları	584
(a) İdare ve Vergi Mahkemeleri ile Bölge İdare Mahkemelerinin Verdiği Bir Karar Olmalı	584
(b) Karar Kesin Olarak Verilmeli ya da İstinaf veya Temyiz İncelemesinden Geçmeden Kesinleşmeli.....	585
(c) Niteliği Bakımından Yürürlükteki Hukuka Aykırı Bir Sonucu İfade Etmeli	585
(5) Kanun Yararına Temyiz Usulü	586
(a) Kanun Yararına temyiz Yoluna Başvuru	586
(b) Kanun Yararına Temyizde Yetkili Makamlar	587
(c) Danıştay'ın Kanun Yararına Temyiz İncelemesi.....	588
(d) Süre.....	588
(6) Kanun Yararına Temyizin Hukuki Etkileri	588
III. İDARÎ YARGIDA NİHAİ KARARIN KESİNLEŞMESİ.....	590
A. KESİN HÜKÜM KAVRAMI.....	590
B. KESİN HÜKÜM ÇEŞİTLERİ.....	592
1. Şekli Anlamda Kesin Hüküm	592
2. Maddî Anlamda Kesin Hüküm	593
C. KESİN HÜKMÜN ETKİSİ	594
1. Kesin Hükümün Mutlak Etkisi.....	594
2. Kesin Hükümün Nispi Etkisi	595
D. İDARÎ YARGIDA KESİN HÜKÜM.....	595

1. İptal Davalarında Kesin Hüküm	595
a. İlk İnceleme Usulünde Kesin Hüküm	596
b. Esastan İncelemede Kesin Hüküm	599
c. İptal Kararında Kesin Hüküm.....	599
2. Tam Yargı Davalarında Kesin Hüküm	600
IV. ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARININ İDARİ YARGIYA ETKİSİ	601
A. Anayasa Mahkemesi'ne Bireysel Başvuru	601
1. Bireysel Başvuru Kavramı.....	601
2. Bireysel Başvurunun Hukuki Niteliği	602
3. Bireysel Başvurunun Şartları	602
a. Esasa İlişkin Şartlar	603
(1) AİHS ve Bu Sözleşmeye Ek Protokollerde Yer Alan Hakların İhlali	603
(2) Kamu Gücü İşlemi	603
(3) Güncel ve Kişisel Bir Hakkın İhlali.....	603
(4) Olağan Kanun Yollarının Tüketilmesi	604
b. Şekle İlişkin Esaslar	604
(1) Görevli ve Yetkili Mahkeme	604
(2) Başvuru Şekli ve Süresi.....	604
4. Bireysel Başvurunun İncelenmesi ve Anayasa Mahkemesi'nin Kararı.....	606
B. Anayasa Mahkemesi'nin İptal Kararlarının İdarî Yargıya Etkisi.....	607
2577 SAYILI İYUK'TA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER VE ANAYASA MAHKEMESİ'NİN İPTAL KARARLARI.....	613
İDARİ YARGIDA YILLARA GÖRE PARASAL SINIRLAR.....	615
BÖLGE İDARE, İDARE VE VERGİ MAHKEMELERİ YARGI ÇEVRELERİ	616
DİLEKÇE ÖRNEKLERİ	619
KAYNAKLAR	625
DİZİN	639

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1:	İlk İnceleme Konuları ve Verilecek Kararlar	390
Tablo 2:	Örnek Dava Dilekçesi	619
Tablo 3:	Dilekçe Ret Kararı Üzerine Verilecek Yeni Dava Dilekçesi Örneği	620
Tablo 4:	Örnek İstinaf Yoluna Başvuru Dilekçesi.....	621
Tablo 5:	Örnek Temyiz Yoluna Başvuru Dilekçesi (İvedi Yargılama Usulü için)	622
Tablo 6:	Yürütmenin Durdurulması Talebinin Reddi Üzerine Verilecek İtiraz Dilekçesi Örneği	623
Tablo 7:	Örnek Soruşturma İzni Verilmesine İtiraz Dilekçesi	624
Şekil 1:	Türkiye’deki Yargı Kolları	55
Şekil 2:	İdarî Yargılama Hukukunun Temel Kaynakları	61
Şekil 3:	Türkiye’deki İlk Derece İdarî Yargı Yerleri	74
Şekil 4:	Türk İdarî Yargısındaki Üst Derece İdarî Yargı Yerleri.....	94
Şekil 5:	Uyuşmazlık Mahkemesi’nin Görevleri	117
Şekil 6:	İdarî Dava Türleri	143
Şekil 7:	İdarî Yargılamanın Genel İlkeleri	199
Şekil 8:	İdarî Dava Dilekçesinde Yer Alması Gereken Unsurlar	208
Şekil 9:	İdarî Yargıda Davalara İlişkin Dilekçelerin Verilebileceği Yerler	222
Şekil 10:	İdarî Dava Dilekçesi Üzerine İlk İnceleme Konuları	243
Şekil 11:	İdarî Yargıda Ehliyet	312
Şekil 12:	Bağlantı Şartları.....	398
Şekil 13:	Derdestliğin Şartları	402
Şekil 14:	İspat Yüküne İlişkin Genel Kuralın İstisnaları	406
Şekil 15:	Delilin Özellikleri	407
Şekil 16:	Açıklamanın Gerekliği Durumlar.....	473
Şekil 17:	Düzeltilme Konusu Yapılabilecek Yanlışlıklar	475
Şekil 18:	Kanun Yolları	494
Şekil 19:	Temyize Tabi İdarî Yargı Kararları	520
Şekil 20:	Temyiz Yolu	540
Şekil 21:	Temyiz Mercileri	545
Şekil 22:	Temyiz Sebepleri.....	546
Şekil 23:	Temyiz İncelemesi Sonuçları	552
Şekil 24:	Bozma Kararı Sonrası Mahkemenin Tutumu	553
Şekil 25:	Kanun yararına temyizın Şartları.....	584
Şekil 26:	Yürürlükteki Hukuka Aykırılık.....	586
Şekil 27:	Bireysel Başvurunun Şartları	602